

olasz együttműködés első balsikerét és a köztük és a német-szovjet érdekközösség között fennálló ellentét első (de nem utolsó) kirobbanásának tekintjük. Mint mondtuk: nehéz e rejtett kérdésekben tisztán látni és nyilatkozni. Hasonló diplomáciai aknákat uszkálnak Finnország körül: made in... nem tudni biztosan, hol. A szovjet források szerint angol-francia gyártmányok ezek is. Annyi biztos, hogy a szovjetkormány magyon óvatosan kerülgeti ezeket az aknákat, mert semmi kedve sincs ahhoz, hogy az angol-francia-amerikai és semlegestőkés sajtónak módot adjon arra, hogy „Finnország függetlenségének“ cégére alatt védjék saját támadó terveiket; különösen nem most, amikor más események hiányában a világsajtó egész óriási szervezete márcsak tiszta példányszám- és reklám-érdekből is ezzel a „sziztprással“ jajgatná tele a világot. Inkább vár még Moszkva, vár más időpontra, amikor ennél fontosabb és igazibb ügyek foglalják le a figyelmet. Addig talán a finn közvélemény nyomása is érvényesül, amely közvélemény — az irányított sajtó minden állítása ellenére is — mindinkább hajlik az idegen érdekeket szolgáló finn kormány emberek eltávolítására és a szovjetekkel való békés megegyezésre. Ezt mutatja ma már számtalan, külföldön elhallgatott sajtóhang éppen Helsinki-ben...

Másutt: Ázsiában, Amerikában, a Csendes-óceán körül — továbbra is erőben vannak a dolgok. Erőben — de még nem éretten áll előttünk a japán-kínai új helyzet, az amerikai repülőgép-export ügye, a japán-szovjet viszony alakulása, az angolok s franciák magatartása Távolkeleten, stb. stb.... (K.)

B É K E K Ö Z E L - K E L E T E N

Mióta a nyugati hadszíntéren megkezdődtek a csatározások, Közkeleten elhallgult, sőt ugyyszólván teljesen megszűnt a fegyverropogás. Az arab terrorakciók felszámolása meggondolkozttatóan egybeesik a brit birodalom ezirányú érdekeivel s ezt magha lehetne az arab terroristák magas politikai „öntudatával“ magyarázni. A brit hadüzenet óta elvéve sem akad Palesztinában rendbontás, a fegyverletétel minden átmenet nélkül a válság legelső órájában megtörtént. Ez az örömdetes tény bármilyen derülátó következtetésekre indítja is a zsidó közvéleményt, nehéz gyanakvással nem gondolni a „csend“ kiszámítottságára és Anglia kiemelkedő szerepére az elmúlt esztendő zavarásaiban. A másik számottevő palesztinai változás, amely szervesen kiegészíti a terror megszűnésével beállott politikai békét: az arab-zsidó viszony megenyhülése. Az arab-zsidó kapcsolatok még röviddel ezelőtt sem engedték sejteni a váratlan „kedvező“ fordulatot, noha a jelenlegi baráti közeledés sem céljában, sem indítékai-ban nem hagyja rejtve a mozgató erőket. Végül a palesztinai zsidóság belső egységfrontjának gyors összekovácsolása, éppen a külső veszély eltűnésének idején, amikor legkevésbé sincsenek veszélyeztetve a zsidó pozíciók, a harmadik alapvető tünet, amely a palesztinai politikai és társadalmi erők teljes átszervezésének benyomását kelti.

*

A palesztinai arab zsidóellenes tevékenység megszűnését, a nyugati háború közvetlen okán kívül, ezt megelőző más jelenségek is időszerűvé tették. A terror csökkenése már korábban is észlelhető volt és egybeesett az óriási arányokat öltő és kiszámíthatatlan lehetőségekkel fenyegető zsi-

dó emigrációs előzönlés veszélyének csökkenésével. Az európai háborús feszültség erősödése ugyanis az egész német birodalmat, — a számottevő zsidó tömegkivándorlás legfontosabb területét — teljes hadikészültségbe állította, több millió munkáskezet vonva el úgy a háborús, mint polgári termeléstől. Ez a szükséghelyzet kívánatosná tette a rendelkezésre álló zsidó munkaerő felhasználását, illetve a kivándorlás ideiglenes megakadályozását. A korábbi kitelepítési és kiűzési terveket reálisabb megfontolások váltották fel s ezeknek keretében a munkatáborba sorozható ingyenes zsidó munkaerő fölöttébb becsesnek mutatkozott. Német konzulátusok néhol már kivándorolt zsidó szakmunkásokat is visszatérésre szólítottak fel, sőt nem ritkán idegen állampolgárságú zsidó szakmunkásokat is szerződtettek a hiányok pótlására. Németország új zsidópolitikája így jelentékenyen lecsökkentette a Palesztina felé irányulható tömeges zsidó emigráció veszedelmét. A nyugati háború viszont, amely a német partok ostromzárásával kezdődött és lehetetlenné tette akár német, akár semleges hajók kifutását német vizekről, egészen megszüntette az innen indulható zsidó emigrációt.

Az eseményeknek ebben az állapotában Anglia a zsidók felé újra kijátszhatta a „nagy“ protektor szerepét, minthogy ez a pillanatnyi helyzetben kevés kockázattal, de annál több haszonnal kecsegtet. A zsidók ezidőszereint „szabadon“ bevándorolhatnak Palesztinába, minthogy Európa legtöbb államából képtelenek emigrálni, egyrészt a tengeri háború, másrészt be'ső akadályok miatt. Az „arab terror“ folytatásának ezekután nem sok értelme maradt. A terror betöltötte hivatását, mikor Anglia számára „lehetetlenné“ tette, hogy eleget tegyen a Balfour-deklarációban vállalt kötelezettségének és szabad utat engedjen Palesztinába a kivándorlásra kényszerített zsidó tömegeknek. Még emlékezetes, hogy az evianai menekültügyi konferencia ülésézése idején is naponta robbantak a bombák, intő figyelmeztetésül, hogy Palesztina, mint zsidó kivándorlási terület az „arab lázadások“ miatt szóba sem jöhet. A zsidó hírszolgálati irodák most nagy örömmel jelentik, hogy az angol partii őrségek nagylelkűen szemethunynak, ha az a néhány emigránsokkal teli hajó, amely még a Földközi-tengeren „illegális“ rakományával hányódik, palesztinai vizeken kiköt. Ez a kegyes gesztus éppen kellő időben — az önkéntes toborzások idején — az egész palesztinai zsidóságot minden föltétel nélkül teljes behódolásra készítette.

Az arab terror megszűnésének szintén nem elhanyagolható oka: az olasz-angol kiengesztelődés. London és Róma diplomáciai feszültségének felszámolása módot adott Angliának arra, hogy egyedül határozza meg a palesztinai polgárháború tartamának időpontját. Mert, ha Anglia tolerálta is az arabok zsidóellenes kilengéseit, a fegyverek nagyrészt Itália szállította a zendülésekhez. Végül a narancsszüret is hozzájárult a fegyverforgató arab kezek másirányu foglalkoztatásához, a terror tehát elvesztette úgy anyagi, mint „erkölcsi“ létjogosultságát. A nyugati háborús érdekelttség pedig egyenesen nélkülözhetetlenné tette ezen a fontos stratégiai ponton a kielégítő biztonságot.

A négy év óta „lekiúzhatetlen“ zavargások leállításának körülményeiből kiderült, hogy Anglia teljesen kezében tartja az arab nemzeti mozgalom irányítóit, beleértve a terrorakciók szellemi vezetőit is. Ennek világában érthetővé lesz az arab effendik készsége a zsidókkal való együtt-

működésre, még az esetben is, ha a cionista pártok az áhitott béke megkönnyítésének feltételül nem mondanak le a „zsidó munka fölényének“ provokatív előtérbe helyezéséről. A megindult előmunkálatok aligha a belki-közeledés médozatait fogják munkálni, sokkal inkább a háborus konjunktúra együttes kihasználásának lehetőségei lesznek irányadók, tekintetbe véve, hogy a tárgyalásokon mindkét részről a csúcsszervezetek képviselői vesznek majd részt. Már az előzetes megbeszélések közleményei is arra utalnak, hogy a „béke“ és együttműködés gazdasági természetű kíván lenni, azaz a belső és külső piacok együttes megszervezése a nagytermelők érdekeinek megfelelően. Ezért mutatnak az arab vezetők is érdeklődést a barátkozás iránt, amely az áldozatos béke fejében legalább anyagi kárpótlásban részesítené őket. A munkások viszont — arab és zsidó részről egyaránt — hazafias lelkesedésükben vigasztalódhatnak.

A hazafias lelkesedés különösen zsidó részről egyöntetű, ami kifejezésre jutott a katonai toborzás során, de erről tanuskodik a Zsidó Nemzeti Tanács kebelében létrejött egységfront is, az utóbbi évek palesztinai zsidó politika legnagyobb horderejű eseménye. A cionista pártok alárendelt helyzete a brit birodalom mindenkor politikájával szemben nem új keletű, de a jelenlegi válság idején ez különösen leplezetlenül megmutatkozott. A legnagyobb szöszegések és megalázó bánásmód után (londoni arab-zsidó kerekasztal-konferencia) a cionista pártok készek megfontolás nélkül teljesíteni az angol gyarmatpolitika utasításait.

A Zsidó Nemzeti Tanács kebelében Ruthenberg vezetése mellett létrejött egységfront kiküszöbölte a palesztinai békétlenség „utolsó“ maradványait is, — vélik zsidó politikai körökben. Tény, hogy a prágai szakadás óta elsősorban történik meg, hogy a szélsőjobboldali revizionisták feladták különállásukat és beléptek a Zs. N. T.-ba, amit eddig nem győztek eléggé támadni. Igaz, hogy a Zs. N. T. ma nem ugyanaz, mint volt Ruthenberg elnökválasztása előtt. Ruthenberg, a Palestine Electric Corporation elnökének személye, — aki nem ok nélkül bírja a Jabotinsky-párt teljes bizalmát, — tette lehetővé a revizionisták bevonulását a tanácsba. Ez a visszatérés a revizionisták részéről nem az elvfelettség jegyében történt, ellenkezőleg: előreláthatólag Ruthenberggel együttesen fogják a cionista pártok programjában itt-ott még felfedezhető „baloldaliságot“ likvidálni. Ez nem lesz túlságosan nehéz, mert a cionista baloldalnak nemcsak szocialista gyakorlata, de már szóhasználata is egészen megkopott, ugyannyira, hogy a XXI. cionista kongresszus után a revizionista jobboldal nem győzte eleget hánytorgatni, hogy a baloldal kisajátította programját. A társulás szellemi előfeltételei tehát már megvoltak. Ruthenberg viszont az az alkalmas személyiség, akiben egyaránt összpontosul ugy az angol, mint a zsidó és arab nagytőke bizalma s aki „semleges“ és „pártatlan“ magatartásával biztosítani tudja a palesztinai zsidó pártok további tartós fejlődését a „konstruktív“ jobboldali hazafiasság irányában.

Ruthenberg alakja körül nem indokolatlanul keringenek legendák: multja valóban „regényes“, de egyuttal tájékoztató is. 1879-ben született Oroszországban. Már ifjú éveiben résztvesz a forradalmi mozgalmakban s az 1905-ös pétervári felkelés leverésekor ő menti meg Gapon lelkesztő letartóztatásától. Később, mikor Gaponról kiderül, hogy rendőrügynök és a forradalmi tanács halálra ítéli, Ruthenberg egyike azoknak, akik az ité-

let végrehajtását előkészítik. 1917-ben külföldről tér haza Oroszországba és a Kerenszkij kormány Észak-Oroszország polgári közigazgatásának teljes hatalmu vezetésével bízza meg. Ebben a minőségében elszánt és elkésredett küzdelmet folytat a forradalmi tanácsok és forradalmi hadsereg ellen. A bolsevikiek győzelve után külföldre menekül, majd Palesztinába megy. Mint a vizi-erőművek szakembere tervet készít egész Palesztinát behálózó elektromos erőművek létesítésére, amit angol-zsidó pénzesoportok finanszírozása mellett valósít meg. A Zs. N. T. elnökeként már az első napokban bizonyosságot szolgáltat amellett, hogy meg vannak a képességei az „osztálybéke“ megteremtéséhez, ami nyilvánvalóan a munkáspártok szocialista célzatainak további mérséklését feltételezi. (A várható politikai eltolódás a jobboldal irányában viszont kikerülhetetlenül magában hordja a arab-zsidó ellentéteknek — egy későbbi időpontban — szélesebb arányokban való jelentkezését.)

A terror szünetelése, az arab-zsidó megbékélés és a zsidó egységfront következtében Palesztinában ezidőszert tehát általános a kiengesztelődés angolok, arabok és zsidók között. Ezt a nemzet- és osztályközi összhangot csak a sűrű munkanélküli tüntetések és bérharc-szándékok zavarják, de éppen ezek a viszás tünetek teszik fokozott mértékben jelentőssé Ruthenberg szerepét a politikai és közgazdasági élet átszervezése és megerősítése tekintetében.

A keleti „hadszíntér“ békéjének tartósságát az érintett eredők világosan kijelölik. (*Robotos Imre*)

SZEMLE, BIRÁLATOK

A FRANCIA LÉLEK 4. SZÁMU MÉRNÖKE

(Szélgjegyzetek J. Green Naplójához)

1.

A szellemi emberek valószínűleg mindig az u. n. átmeneti korokban érezték legerősebben a szükségét, hogy nap-nap után szembesítsék egyéniségüket étellel s világgal. A naplóvezetés lelki kényszerét egy Saint-Simonnál éppugy érezni, mint ideges napjaink nem egy kisebb veretű egyéniségénél. Amikor lebukó történelmi és társadalmi szisztémákkal együtt bomlanak a gondolatrendszerek, amikor bizonyos világokkal együtt töredeznek a világképek, akkor az egyéniség is kifordul tengelyéből. Innen az alkotóember egyensúlykeresése, innen a törekvés egy szellemi vagy erkölcsi epicentrum felfedezésére (mintha ezzel meg lehetne állítani a földrendést!...) A naplódivat mindig az én bomlására mutat s ezért *par excellence* erkölcsi tünet.

Ez ördögös műfaj körül egész sereg tévhit és babona képződött. Beteges önmegmutatási szándékot, exhibicionista hajlamokat szimatolnak a naplóíróknál, holott inkább az önrevízió vagy önretouche démona hajtja őket, mint az önmegmutatásé. Csak látszólag paradoxon azt mondani, hogy a napló-forma fékezi az önleplezéseket. Valójában nincs még műfaj, mely jobban csábítaná az író-t a neki fontos dolgok elhallgatására.